

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 19. ANUL XIII.

Sabiu, in 7/19 Martiu 1865.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Z. 608 1865.

crim.

Das Strafverfahren wider Zacharias Boiu Redacteur des „Telegrafulu Romanu“ wegen Pressvergehens aus Anlaß der in Nr. 4 jenes Blattes vom 12/24 t. Jänner 1864 erscheinenden Correspondenz-Artikels wird gemäß §. 197. 1. St. P. O. eingestellt, da der Thatbestand des im §. 4. der Justiz M. Brdng. vom 27/11 1859. Z. 212. R. G. B. vorgedachten Pressvergehens nicht vorliegt, weil durch die gepflogenen Erhebungen die in jenem Artikel mitgetheilten Thatsachen der faktischen Enthebung und Wieder einsetzung Ladislaus Olteans und der Verhaftung Culca's nicht als falsch dargestellt erscheinen, wenn auch jene Enthebung nicht gerade vom hohen k. Gubernium, sondern vom H. Obergespann Br. Nopcea anlässlich der Untersuchung angeordnet wurde.

Hievon werden Sie über Verlangen verständigt.

Vom Magistrat als Gericht.

Hermannstadt am 9-ten März 1865.

[L. S.]

H a a s m. p.

An

H. C. Zacharias Boiu Redacteur des „Telegrafulu Romanu.“
Wohlgeboren

H i e r.

Nr. 608 1865. (Traducere.)

crim.

Procedur'a penala contr'a lui Zacharia Boiu, Redactorulu „Telegrafulu Romanu“ pentru delictulu de pressa din caus'a articolulu de corespondintia esitu in numerulu 4 alu acelei foi din 12/24 Ianuariu 1864., amesuratu §-lui 197. 1. alu ordinei de procedura penala se sisteza, fiindca nu esista faptulu prevediutu in § 4. alu ordinatiunei ministeriului de justitia din 27/11 1859. Nr. 212. bul. legg. imp., deorece prin cercetările facute faptele comunicate in acelu articolu despre adeverat'a suspendare si restituire a lui Ladislau Olteanu si a arestării lui Culca nu s'au aretatu a fi fostu espuse falsu, de si acea suspendare nu fu ordinata tocmai de către In. Guberniu r., ci decătra D. Comite supremu Br. Nopcea din caus'a cercetării.

Despre carea, la cererea-Ti, esti incunoscintiatu. —
Dela Magistratu cá judecatoria.

Sabiu in 9 Martiu 1865.

(L. S.)

H a a s m. p.

Spect. D. Zacharia Boiu, Redactorulu „Telegrafulu Romanu“,
A i c i.

Venitoriulu oieriloru nostri.

Ceea ce prediseramu inainte cu câte-va septemâni, astadi e faptu complinitu: In. Guberniu r. trannu publica, ca in urm'a emissului in. Cancelarie sulice tranne dto 31 Ianuariu 1865, conventiunea de pasiunitu incheiata intre Guvernulu austriacu si Pört'a otomana la an. 1855 din partea cestei din urma s'a deslegatu, si in urm'a unei note a guvernulu turcescu cátra ministeriulu c. r. de esterne dto 4 Ianuariu 1865 terminulu desiertării teritoriulu turcescu din partea economiloru de oi transilvani s'a prolongitu pâna pe 23 Augustu a. c.

Eata dar inea o calamitate pentru oierii nostri cei atâtu de greu cercati in anii din urma. Nu le ajungeá cu strimtarea hotareloru din invecinat'a Romania, cu urcarea cea insemnata a taxelor de pasiunitu, cu nenorocirile cele dese, ce nevalira cu deosebire in anii din urma asupr'a turmeloru lor, — mai trebui sa vina asupra-le si acést'a, cá din 23 Augustu a. c. pasiunile cele estinse de preste Dunare sa li se inchida.

Scirea acést'a nu va lipsi a strabate cu iutiela dealungulu póleloru Carpatiloru si a produce in oierii români tranni cea mai mare consternatiune; cáci economiei lor prin in-

chiderea Turciei se taia un'a din vinele vietici, si acést'a economia, ce nutriá dieci de mii de ómeni, se stringe astfelu in cercuri totu mai anguste si merge din ce in ce spre decadintia.

Dar nu numai in oierii, pre cari i nimeresce acést'a sörte, ci in toti Români tranni decadint'a acestei economie trebuie sa starnésca ingrijiri seriose pentru venitoriu; ba nici tier'a, nici imperiulu nu póte privi fára interesu, cum câteva mii de familii scadu in bunastarea lor materiala din anu in anu si astfelu mergu incetu dar siguru cátra unu venitoriu tristu, care, ne mai dandu-le ocupatiunea indatinata, le va smulge din mâna si bucatu'a de pâne séu de malaiu, ce o au astadi.

Poporulu românu trannu va vedé cu compatimire o parte insemnata a elementulu seu scadiendu totu mai tare in bunastarea sea de pâna acum, si pre fratii acei'a, cari pâna aci tocmai se distingeau in seraculu nostru poporu prin positiune mai buna materiala, i va vedé dandu indereptu, ba devenindu in stare totu mai nesigura si mai misera.

Tier'a si imperiulu inca nu potu privi cu nepasare, cum economii români de vite, cari umpleau târgurile interne si esterne cu vitele si produsele lor, cari contribuiau sume fórté insemnate in vistieria tieri si a statulu, cari dedeau subsistintia la o multime de ómeni fára pamentu si avere, de aci 'ncolo ei singuri suntu condamnati, mai curendu ori mai tardu, la sörtea de proletari. Cu deosebire inea trebuie sa simta Guvernulu nostru acést'a calamitate intr'un tempu cá celu de astadi, candu finantiele statulu suntuatatu de decadiute, candu bunastarea poporulu, in locu de a se urca spre a poté supportá greutátile impuse, in tóte partile monarchiei scade necontentitu. Cáci preste totu e unu fenomenu tristu in Austri'a, ca pecandu alte staturi, cu deosebire Engliter'a si Franci'a, si precum vediuramu de curendu, chiaru si Prussi'a, priveghiéza necurmatu asupr'a intereseloru economice, industriale si comerciale ale popóreloru lor, si se 'ngrijescu de tempuriu, cá produsele lor cele de prisosu sa fia esportate si vendute inafara cu pretiuri cátu mai bune, ear articuli ce le lipsescu sa-i póta importá cu cea mai mare inlesnire de tempu, de lucru si de pretiu: pe atunci Guvernulu nostru, consumatu, precum se vede, de politic'a dilei, nu da acestoru impregiurári atentionea cuvenita.

Ne tímemu de detorintia patriotica, a aduce la pertractare publica acést'a causa si a trage priveghiarea Guvernulu nostru asupr'a acestui punctu cu deosebita privire la oierii tranni. Póte nu e inca pretárdiu a suplini aceea ce pâna acum se pare ca nu s'a facutu; póte ca pelânga procedere binecugetata nu va fi cu nepotintia a induplecá pre regimulu otomanu la incheierea unei conventiuni nóue in privint'a oieriloru tranni, fia macar si mai putínu favoritóre pentru Austri'a si mai multu favoritóre pentru Turci'a (Va urmá.)

Lumini de parafinu.

(Continuare din numerulu premergatoriu.)

„Dupa ce ne-amu straduitu a aretá in cele de mai susu numai incátu-va insemnatarea cestiunei parafinulu, voimu cá in cele urmatóre sa supunemu unei priviri mai deaprópe produsele crude recerute la fabricatiune, precum si conditionile principali la fundarea fabricelor.

„Precum amu vediutu mai susu, tóte trupurile contienátóre de materii carbonice séu apatóse potu fi folosite la facerea parafinulu. Corpurile acestea din cauzele tocmai espuse, se potu luá exclusivu namai din remnulu anorganicu. *) Aici e mai întâiu de consideratu stratulu celu mai nou alu pamentulu care este tofulu. Cine scie in ce catatimi marise afla tofulu si cátu de estinsu e loculu carele lu cuprinde, va scí sa pretiúiesca câmpulu nemarginitu, care este deschisu activitátii industriei celei nóue. Cá materialu de arsu aru remané tofulu toldeun'a unu ce de insemnatare secundaria, pentruca

*) Trupurile plantelor si animalelor.

Trad.)

numai acelu lucru produce viața, care prin prefacere poate să castige o formă mai nobilă. Acesta în adevăru o poate castiga tofulu în urm'a inventiuniloru timpului mai nou.

„Nu sunt de mai puțină însemnatate pentru materialul nostru de ars straturile mai vechi ale pământului nostru a căror origine e remnulu organic și care se afla asemenea în estindere mare. Patria noastră nu duce lipsa de asemenea materii *), numai până acum n'amu știutu scote tesaurulu acestu mortu și uitatu, nici amu priceputu, ca prin întrebuintierea lui s'aru întemeia o stare mai bună materială, de carea țier'a noastră dieu! are necesitate. Drumulu de feru sperăm ca o să ne ajute la pretuirea carboniloru. Speranția acest'a inse este ascunsă în o departare nesigură. Drumulu de feru este o cestiune, spre a cărei deslegare după toate câte putem vedea, se cere încă multu timp.

Dar să dicem, ca noi ajungem să vedem deslegarea cestiunei acesteia, să vedem clădirea gât'a, să vedem că mosi carunți, ca să începe comunicatiunea acest'a și asiă să ajungem să ne vedem speranțiile noastre din dilele tineretiloru implinite **), și totuși amu afla, ca în privința radicării tesauriloru acestoru de sub pământ amu computatu prea multu la drumulu de feru. Carbonii aduc castigu prea puțin, că negoiu de expeditu și că bunu întrebuintiatu de focu. Numai radicația se mai bine întemeierea unei industrii vie în țiera poate să aducă procente complete, după capitalulu ce jace acum în desiertu. Problema cea frumoasă a tuturor întreprinderiloru industriale, numai atunci ajunge la însemnatatea ei cea adevărată, cându știe că tuturor produseloru crude o formă mai nobilă, mai plăcută și mai corespunzătoare recerintiloru vieții moderne, și cându apoi știe să cuprindă în sine și influința cea nobilitoare, care are a se străpune și asupra omenilor, devenindu bas'a unei culturi omnilaterale. De aceea e indoitu fericita țier'a aceea, a cărei industrie e în florea cea mai frumoasă, pentru că atunci și omeni ei voru fi mai nobili și mai curati. Și în adevăru nici emigrarea, nici mantuirea politică a patriei nu voru scăpa pre unu poporu de miseria, ci creșterea lui, pe bas'a cunoștințeloru naturali, că să știe să exploată tesaurii, ce se afla în o apropiere asiă mare de elu. Și lucrulu e rugatiune.

„Cu întrebuintierea tofulu și carbonului brunu (Braunkohle) nu amu gătat materialulu celu crudu pentru fabricatiunea parafinului. Pentru că totu asiă de însemnatu e carbonelu de pētra, precum și ardeș'a bituminosă, care încă poate servi de basă. Afară de acest'a mai ascunde pământulu și alte materii cari sunt aici de a se considera. Înainte de toate este asiă numit'a cēra de pământu se'u ozokeritulu. Acest'a e o mestecatura de diferite substantie carbonice, apatose și nu se afla departe de noi, adică la marginea carpatiloru în Galiti'a. Aci se afla și straturi grozave de lutu sbeute în pacura (adecă o compozițiune de ozokeritu, parafinu, rasini, asfaltu și petrulēu). Natur'a au igropatu, nenumerati ani înainte de această, paduri immense și au produsu prin dearderea și dizolvarea loru naturala produsele cele mai diferite, tocma asiă după cum putem și noi produce destilandu uscatu lemne și tofu, carbuni s. a. în retortele noastre. Dintre produsele acestea produse prin destilatiune sunt de memoratu asfaltulu celu însemnatu și pretiubilulu petrulēu (uleu de pētra). Scoterea petrulēului din isvōre naturale în Americ'a, Galiti'a și Romani'a, ce se face de unu timp încōce în dimensiuni asiă mari, este din destul cunoscută și merita de a face amintire expresa despre dens'a.

„Enumerarea materiloru crude pentru parafinu ne da o icōna despre impregiurarea, cum natur'a ne ofera în abundență substantie pentru întreprinderea cea nouă și ne spune înainte, cari sunt prospectele cele splendide pentru viitoriu, dēca întreprinderea se face pe temeiu bunu și cu manipuliune potrivită. Provisiune este pentru multe sute de ani. Asiă dara omulu să o folosească, pentru că stadiulu în care se afla aci științele naturali i da mișcările în mână, de a scote dintr'ens'a bunătăți foarte mari. Câte produse folosite nu ne promitu noue substantie conținătoare de materii carbonice ce se afla în pământu. Noi adecă pe lângă fabricatiunea de parafinu mai scotem în o mesură mare uleu mineralu (fotogenu); după aceea scotem din duhotu funinginea cea bună pentru negrēl'a de tiparitu; mai departe asfaltulu celu însemnatu, creosotulu și oleu pentru unsul cariloru; art'a chimiculu scote din uleulu celu usioru, împreunatu cu uleulu mineralu, unu uleu, care se asemana uleului amaru de mandule, și din care se

*) De-si nu este încă de ajunsu cunoscutu numerulu și marimea masselor de carbuni d. e. în valea Jiului, totuși să se fia constatatu până acum, ca estinderea masselor de carbuni foarte buni aru fi de $1\frac{3}{4}$ mill. care face cam vre-o 10.000 de milioane miji. (Din Geologi'a Transilvaniei de F. de Hauser și G. Stache.

**) Asiă departe dōr nu vomu ajunge.

poate face parfumerii pretioase și ne periculoase; mai departe mișcările de dizolvare pentru Cauciucu (Eupion), unu altu mișcările pentru sulfure, selenu, și fosforu; încă și indigo artificiosu (cedriretu și prittacall) se poate scote din duhotulu celu uritu, care materia lifera apoi tintecele cele mai frumoase vinete, și care cu pământu lutosu și oxidu de cusutoriu, colorēse pânurele în unu venetu asiă de frumosu, încatu nici apă nici vinulu și lumin'a nu sunt în stare de a-lu strica. Pentru colori se mai poate scote încă par'a focului (pyroxanthin), spre a colori matasa și lână și în fine unu rosu frumosu. Pe scurtu chimiculu scote din duhotulu celu uritu și putrosu prin descompunere artificiosă (maestrită) o multime de materii, de insusirile cele mai diametrice, și cari se potu folosi în modurile cele mai diferite, care inse nu sunt altu ceva decât nisce compozițiuni simple de materii carbonice. Materii carbonice e bas'a tuturor corpuriloru organice, e aceea materia, care se înoiesce la compunerile cele mai diferite, e proteulu care se supune la mii și mii de schimbări, de metamorfoze, asiă precum nu și le-au potutu inchipui nici Omeru, nici Ovidu vreodata.

„Toate aceste de până aci despre materialulu crudu la fabricatiunea parafinului și despre produsele ce se pot scote prelungă acea fabricatiune, potu să fia numai de a două mână, și de aceea ele nici nu condiționează de a dreptulu întemeierea de fabrici fără de prelucrări și perscurtări acurate și estinse. Noi suntem de aceea, căroru nu li se pare ori ce întreprindere precipitată, se'u ori ce răvna de industria degenerată în friguri, plăcută și plină de binecuvântare. Poate fi cineva entusiasmaturu pentru unu lucru — și să fia dēca este pentru binele comunu — inse omulu cu toate acestea să caute, că să adune totu deună mintile la oalta. Aru fi unu ce perniciosu pentru causa, cându o asemenea întreprindere aru immulti numerulu nefericitiloru întemeiari industriale, de care amu avutu exemple destule nu prea edificatoare, atât preste totu în Transilvani'a câtu și specialu în Sabiu. Numai circumspectiunea și raționamentulu aducă rezultate îmbucurătoare și resplătoare pe câmpulu acest'a.

(Va urmă.)

S a b i u în 6/18 Martiu. Articululu de lege pentru întrebuintierea celor trei limbi în Transilvani'a e sântionatu de Maiestatea Sea c. r. și se publica în nr. 60. alu oficiōsei „Wiener Zeitungu. Noi lu vomu comunica în numerulu urmatoriu.

D i n B e l i n t i u (lângă Lugosiu) ni se scrie a două ora — căci corespunzător d'antăiu n'amu priimit'o —, ca reînființierea Metropolei române gr. orientale pentru Transilvani'a, Banatu, și Ungari'a, au inspiratu nespusa bucuria în animele tuturor Românilor din acea comuna. P. On. Protopresviteru locale Constantinu Gr u i c i anunțiatu fiindu pe cale privată despre acea mare novelă, în ziua a 3-a a născerei Mantuitorului în decurgerea sântei liturgii, sub sântele daruri, pomeni, pre Esc. Sea Episcopulu Andreiu Br. de Siagun'a că Arhiepiscopu și Metropolitu român greco-oriental. Cătra finirea s. Liturgii totu D. Protopopu după mai multe rugățiuni din genunchi suindu se pe amvon, tinu o cuvântare cătra credincioșii de fată foarte bine întocmită aducendule înainte cuprinsulu serbatōrei acelei'a, care avu două mari însemnătăți, antăiu amintirea născerei Mantuitorului eara, a două reînvierea multu doritei Metropolei române greco-orientale.

Totu în acea di ser'a, locuitorii comunei, prin conducerea D-lui neguțietorulu Dimitrie Bratescu, facura unu conductu de facle, carele între cantări naționale, lu asediara din aintea casei D. Protopresviteru, pe lângă o cuvântare a Rev. Preotu Nicolau Grozescu, carele exprimă bucuria poporulu, și spuse scopulu adunării lor, și alt'a a tinerului preparandu absolutu Teodor Calin, carele în numele întregului poporu adunatu, dede multămită Prealuminatului, și multăstapanitorului Imperatoru Franciscu Iosifu I-ulu pentru a lui deschilinita grația cătra poporulu român, Escelentiei Sale, înaltupresantului Arhiepiscopu și Metropolitu român, Andreiu Br. de Siagun'a, a Illustriției Sele Episcopului Aradanu Procopiu Ivascovicu, Illustrei familie Mocioniane, și tuturor antelupatoriloru națiunei române, rugându-se, că a totu potintele Creatoru să le dăruiască nenumerati fericiti ani, spre a potē luptă și în venitoriu, pentru înaintarea și înflorirea, poporulu român, cu poteri unite. La acest'a multu meritului D. Protopopu, pe ronsu de nespusa bucuria, multămită corporatiunei adunate, și o sfatui să fia statornica în credință, și să se rōge diu'a nopțea, pentru îndelung'a viața a Imperatului și a întregi case Habsburgice.

După finirea acestoru cuvinte parintesci, tinerimea scolară, intonandu imnul „Desteptă-te Române“ și mai alte cantări naționale, se îndepartă imprastiandu-se pe

stradele comune, in strigări de bucuria: Ra traiésca Preabunulu nostru Imperatu! Sa traiésca Escellentia Sea Mitropolitulu român Andreiu Br. de Siagun'a! etc. etc.

Bucovin'a.

Privire repede,

preste proprietățile monastiresci, din cari s'a formatu „FUNDULU RELIGIUNARU“ alu bisericeii dreptoredinciose resaritate din Bucovin'a.

Introducere.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Fiindu-ca monastirea: Schitul-u-mare, de si s'a tinutu de monastirile bucovinene, a fostu pe pamentulu Galitiiei: de aceea mosiele ei dupa desfiintierea celor 20 de monastiri nu a venitu la Fundulu Relegiunariu bucovineanu, ci s'au datu la Fundulu scolasticu din Galiti'a, cu atât'a mai vertosu; fiindu ca mosiele acelea eră mai multu in Galiti'a. Un'a dintre ele, anume: Brodoculu Jumetate, s'a datu iară-si inapoi la Fundulu Relegiunariu bucovineanu, prin decretulu curtii imperatesci din 18. Septembrie 1789.

Totu asiá dice numitul Calindariu bucovineanu, ca statulu si mosia Revn'a, de lângă Prutu aprópe de Cernăuti, ar fi fostu daruita monastirei: Schitul-u-Mare, de către Solomonu Birlogianulu, prin uriculu din 11. Maiu 1763. Inse in estrasulu meu din protocolulu imperatescu, nu este nici vorba, nici de Schitul-u-Mare nici de Revn'a; si despre Solomonu Birlogianulu se insemna in protocolulu imperatescu la numerii 180 si 181, ca elu a daruitu monastirei Mamaesci, (nu Schitul-u-Mare), proprietatea: Birnova, (satu si mosie, ori numai satu nu se spune), dar' nu se scie in care anu o-a daruitu; atât'a insa potemu sci de siguru, ca a trebuitu sa fia daruite inainte de anulu 1760; pentru-ca in protocolulu imperatescu se insemna la numerulu 184, cá uriculu daruire alu lui Solomonu Birlogeanu s'a intaritu mai tardiu de nou, la 11. Maiu, 1760 (de buna séma prin Ioann Calimacu Voda Domnulu Moldovei, căci elu a domnitu pe atunci in Moldov'a): deci a trebuitu sa fie daruite inainte de anulu acel'a.

Acést'a inca nu o-amu polutu descurcă pâna acum. Insa poté ca acestu lucru totu s'aru poté lamuri in óre câtiva, căci protocolulu imperatescu, dice cum am veduitu ca Solomonu Birlogeanu lu a daruitu Birnov'a la monastirea Mamaesci, si inca inainte de anulu 1760; ear Calindariulu bucovineanu in locu de Birnov'a pune Revn'a, cá daruita monastirei Schitul-u-Mare la 11. Maiu 1763. Eaca cá data de „11. Maiu“ se afla si in protocolulu imperatescu, si in Calindariulu bucovineanu, si numai in ani se deosebescu, căci pe candu in protocolulu imperatescu se afla Birnov'a, cá daruita inca inainte de 1760, Calindariulu bucovineanu pune Revn'a, cá daruita la 1763; dar poté, ca la anulu 1763 a fostu uriculu de daruire numai intaritu de a dóua óra de către Grigoriu Calimacu Voda, Domnulu Moldovei de pe atunci. Se poté inca si aceea, ca Revn'a sa se fia numitu mai de demultu Birnov'a: si atunci s'aru desface gacitur'a de sine, si totu lucrulu aru fi lamuritu căci atunci protocolulu imparatescu aru fi numitu proprietatea daruita de Birlogeanu lu cu numele de pe la 1771, Birnov'a; ear Calindariulu bucovineanu aru numi-o cu numele de astadi: Revn'a. Ast'a cu atât'a mai vertosu cu câtu e cunoscutu, ca Birnov'a se insemna in protocolulu imperatescu ca aflatória in stapanirea Fundului Relegiunariu: apoi Revn'a, precum se insemna in Siematismulu diecesanu bucovineanu din 1864, la fatia 69, se afla in stapanirea Fundului, de si in protocolulu imperatescu nu se afla de locu. Deci de unde aru fi venitu Revn'a in stapanirea Fundului, dempreuna cu celelalte proprietăți monastiresci, déca ea n'aru fi Birnov'a cea din vechime?

Astfelu de schimbări de nume ale sateloru s'au intemplatu in Bucovin'a si altele mai multe, asiá buna óra, Ostriti'a, de pe malulu dreptu alu Prutulu din josu de Cernăuti, s'a numitu mai de demultu: Cliscauti; éra satulu Mahala, de-a stâng'a Prutulu, din josu de Cernăuti, s'a numitu in vechime: Ostriti'a; totu asiá si Capulu-Codrulu de asta-di s'a numitu in vechime: Bucurescii.

Cine va fi cunoscandu lucrulu acest'a mai bine, sa ni-lu spuna si nóue.

Vien'n'a, 25 Februaru. *) Pertractările in comitetulu

*) Sosindu dupa incheierea numerului precedente, nu s'a mai potutu priimi atunci. (Red.)

finantiaru asup'a proiectulu de impacuire cu regimulu in privinti'a bugetulu pe an. 1865. se terminara déjà in siedinti'a de aséra a aceleia-si, fâra de a se fi potutu mediuloci vreunu resultatu, remanendu fia-care parte pelânga pretensiunile sale. In acést'a siedintia, in carea regimulu éra representatu prin ministrii: Meesery, Schmerling, Pliener si Kalchberg, ajunse raportulu subcomitetulu finantiaru, carele éra insarcinatu cu preconsultarea asup'a amendementeloru celoru dóue, alu cont. Vrints si Br. Tinti, — la pertractare, in care raportu se propuse din partea subcomitetulu: cá comitetulu finantiaru sa se invoiesca cu propusetiunile regimulu numai in parte, si anumitu sa se invoiesca acell'a in privinti'a priimirei bugetulu pe an. 1866 spre pertractare, si si in privinti'a revirementeloru, insa in privinti'a acést'a din urma numai in mesura marginita, asiá, cá ministeriulu sa nu i se concéda dispusetiune libera in privinti'a tuturoru etaturiloru si positiuniloru singuraticeloru ministerie, ci numai in privinti'a unor'a din acestea. Intelesulu propusetiuniloru acestor'a este: cá bugetulu totusi sa se desbata formalmente in casa, si unele capitule din acelea sa se priimésca en bloc, eara altele sa se desbata specialminte, cu scopu firesce, de a se reduce cifrele la o summa si mai mare. Dupa finirea espunerei acestui raportu din partea referintelui Dr. Herbst, reprezentantii regimulu o spusera curatu si raspicatu: ca regimulu nu se poté invoí cá propusetiunile lui, ale regimulu, sa se priimésca intregi, asiá cum se făcúra, si cá orice incercare de modificatiune la acelea, elu trebuie sa o privésca cá o reieptare a propusetiuniloru sale.

In urm'a declaratiunei acesteia categorice, si dupace mai vorbira unii dintre membrii comitetulu si se respusera inca si unele intrebatuni din partea reprezentantiloru regimulu, acesti din urma parasira sal'a; ear dupa departarea lor comitetulu finantiaru aduse asup'a raportulu mentionatu urmatóarele dóue concluse: 1) sa se recomande casei, cá asup'a propunerei lui Vrints sa tréca la ordinea díei, si 2) (asup'a propunerei Br. Tinti) cas'a sa decida: cá bugetulu pe an. 1866 sa se deá unui Comitetu de 36 membri, alesi din cas'a intréga, spre preconsultare, carele va avé a procede in privinti'a ast'a dupa acelea-si principie, si carele raportulu seu va avé a-lu substerne casei a tunci, candu legea finantiara pentru an. 1865. va fi déjà emisa.

Din acestea dar se vede, ca proiectulu de impacuine in comitetu nu se poté efectui: poté-se-va acell'a efectui in casa, nu se poté sci cu siguritate. Dar aceea se scie, ca procedendu-se cu ambele bugete pe cararea ordinaria legala, si nefacendu-se dela acést'a abatere esceptionala, — senatulu imperialu nu-si va poté terminá lucrările sale dóra nici pe tempulu secerisiului venitoriu.

Mai nainte se imputá regimulu din partea opusetiunei, ca nu voiesce sa-si arete cifra; ear acum, dupa ce elu si-o aretá, si inca intr'o summa de totu considerabila, nici acést'a nu multiamesce, — dovada, ca aceea, facendu majoritate in comitetu, nu gandescu la impacuine. Dar ast'a o spuneau unii dintre membrii ei inca mai nainte pe fatia, dicendu: ca chiaru sa se si invoiesca regimulu in privinti'a bugetulu, ei atunci voru incepe a calari pe §. 13. din constitutiunea seu patent'a din 26 Februaru, ceea-ce in adeveru se si intempla in siedinti'a de astadi a casei ablegatiloru; căci in acést'a siedintia, tocmă dupace respunse min. Schmerling unele interpelatiuni vechi, anumitu si interpelatiunea lui Giskr'a si consotiloru lui in privinti'a stârei de assedia in Galiti'a: cá Maiestatea Sea Imperatoriulu prin resolutiunea preinalta din 6 Martiu c. n. se îndurá a decide, cá din 18 ale aceleia-si lune incolo sa inceteze starea de assedia in numit'a tíera, si ca si pâna atunci au a se face pregatirile de lipsa pentru repasirea in activitate a tribunaleloru ordinarie etc. — tocmă dupa-ce d'abia respunse min. Schmerling interpelatiunile aceste, diu, eata ca se si citi din partea presidiulu unu amendementu subscrisu de avocatulu Berger si consotii lui in numeru de 63. cu totii, pentru modificarea §-ulu 13. din constitutiune.

Avenu sa acceptánu evenimente si mai insemnate. Situatíunea presinte e de totu confusa. —

Principatele române unite.

Diarele straine ne spunu, ca Principele s'aru fi impacatu cu ministrulu Cogalniceanu. Dela o audientia intima la Principele, carea au duratu mai multe óre, ministrulu dimisiunatu sa fia esitu fórtu multiamitu. Scirea, ce se éra respanditu despre plecarea lui Cogalniceanu la Parisu, astadi au amutitu cu totulu. Se vede ca remane in Bucuresci si acépta tempulu binevenitu pentru densulu. —

Pentru conferintiele, ce se tinu la Constantinopolea, va remané si de aci incolo Negri sa represinte Romani'a. Se

vorbesce, ca la conferintiele acestea se va face si propunerea, de a inceta jurisdictiunile consulari in tota Romani'a, supunandu-se toti acei cati traiescu pe pamentul Romaniei legiloru tieriei. Chiaru foile straine marturisescu, ca o astfel de pretensiune este justificata, pentruca legile si in genere toate referintiele de dreptu s'au indreptatu in o mesura insemnata.

Despre ministeriulu celu nou aflamu, ca din di in di se consolideza. Positiunea lui de acum e cu multu mai favoritoare decatu cum se areta la inceputu. Principele sa fia forte indestulitu cu densulu si de aceea nu trece nici o ocaziune unde sa nu-i manifesteze multiamirea sea.

Tote aru fi bune, numai deca amu fi potutu relatiuna mai multe din afacerile camereloru legislative. Distoric'a din Romani'a au fostu preste totu tempulu sesiunei preta cu tactu de-si i cunoscemu motivele. Ne va multiami insa forte multu, candu vomu pote referi, ca legile cele care nu s'au facutu cu multu eclatu, cum suntu, bune, rele s'a pusu in adeveru in lucrare.

In loculu suprimatului diariu „Bucimulu“ reaparu sub redactiunea Dlu G. Constantinescu „Trompet'a Carpatiloru“. Cetitorii nostri cunoscu din cele ce amu reproducu si noi de atatea ori, tendintiele „Bucimului“ si asiá nu avemu a impartasi ce-va nou despre reaparendulu diariu. Zelulu ce se descoperea in „Bucimulu“ pentru prosperitatea Romaniei, lu reaflamu in „Trompet'a Carpatiloru“ si asiá n'avemu alta de disu la acesta re'ntalnire, decatu ca ceriulu sa dea, cá ceeace n'au potutu succede Bucimului sa succeda „Trompetei Carpatiloru“.

Cele d'antáiu colonne suntu martorele multoru neajunsuri, dar cu deosebire martorele pucinei moralitati si tarii de caracteru, ce se afla in tiéra. Unu ce de care patimescu si alte societati, de-si pote ca nu in mesur'a aceea, cum patimesce societatea din Romani'a.

Suntemu insa totusi fericiti a constala cele de mai susu despre ministeriulu actualu, despre consolidarea sea, adaugendu dupa „Trompet'a Carpatiloru“, ca acest'a nisuesce din toate poterile pentru respandirea simtiului moralu in toate clasele societati.

Nu potemu decatu spre si mai buna constatare a aceloru dise sa amintimu de destituirile mai multoru ampoiati culpabili si a lasa apoi sa vorbesca „Trompet'a Carpatiloru“ despre alte necuvenintie, caroru ministeriulu actualu cerca a le pune capetu.

Eata ce dice desu mentiunatul diariu :

Cele ce amu disu noi mai susu despre simptomele unei dispositiuni spre moralizarea Statului, le potemu margini mai cu osebite la doue acte ale ministrului Bozianu: departarca elicei ce se formase in speculatiunea posteloru, clica ce se imbogatia din fondulu statului numai pentru cá sa oprésca cu deseversire comunicatiunea, si cerculari'a adresata de curendu prefectiloru de judetie iu privinti'a lefiloru primariloru, scriitoriloru, perceptoriloru si celoralalti impiegati comunali, cari s'au trecut in nisce cifre forte esagerate, nepotrivite cu mijlocele comuneloru si impoveratoare contribuabililoru.

In adeveru legea comunala da dreptulu comuneloru cá sa ingrijésca de interesele loru locali; dar ce au intiesu prin acest'a consiliile comunali? Votarea de lefi esagerate numai pentru densele, si nici decum o mai intinsa imbunatatire in starea morala si materiala a comuneloru? Eata ce dice circulari'a dlui Bozianu in cestiune :

„Intiegeti, dle Prefectu, ca consecintiele unei asemenea urmari aru ajunge a deveni vatamatoare, nu numai contribuabililoru, a caroru sarcine se ingreuiéza preste mesura, si intereselor prosperitati comuneloru; dar se creéza dificultati chiaru si in administratiunea generala a tieriei.

„Atragu dar cu osebite luarea dvoastre aminte asupra acestui punctu, si cá presiedinte alu comitetului permaninte, e invitu a starui cu dinadinsulu pelanga comitetu cá sa restringa si sa micisoreze catu va fi prin putintia lefile si cheltuelile trecute in budgetulu comuneloru, astfelu incatu chiaru taxele incuviintiate de Ministeriu cá venituri sa se mai póta scade. Deca unele din aceste bugete se voru fi si inapoiatu comuneloru, cere-ti-le si modificati-le catu mai neamanatu.

„Indata dupa terminarea regularei tuturor bugeteloru de cátra comitetu, mi-veti tramite oficiosu scate o copia dupa fiacare din aceste bugete, cá sa potu si insumi judeca si apretia lucrarea ce s'a facutu; si indata ce se va incuviinti de ministeriu veniturile tuturor comuneloru rurali din plásile acelu districtu, conformu Art. 125 din legea comunala, mi-veti tramite unu tablou pe o singura foia de cifr'a taxeloru si felurimea loru pentru toate comunele rurali din districtu.

„Spre acestu sfersitu, grabiti a supune la intarire veni-

turile, ce nu s'au incuviintiatu inca, conformu suscitatalui articulu.

„Asceptu dela dvostra sa ve patrundeti cu deseversire de importantia ce dau acestei cestiuni, si sa lucrati in consecintia.“

Prospectu politicu.

Pecandu staturile mai mici germane consulta mereu — dupa obiceiulu nemtiescu — si pregatescu interpelatiuni, propositiuni, intrepatiuni si mai scie Domnedieu ce — uni pentru bundu, pe atunci Prussia inaintéza mereu pedrumulu celu siguru alu praxeii. Unulu din pasii eii cei mai noi fatia cu ducatele dela Elb'a este infiintiarea unui oficiu statisticu si punerea lui sub directoru prussu; ear unulu din cele mai insemnate castiguri ale eii e, ca neavendu ducatele acum flamur'a loru propria de corabii, si nepotendu-se incheia, pana la deschiderea mariloru, pertractarile pentru o flamura interimala, negotiatorii voru pune pe corabiele loru flamur'a prussesca, si astfelu Prussia, precum pe uscatu, asiá si de mare immultiesce domnia sea asupra ducateloru. Austria fatia cu toate aceste impregiurari, a facutu unu pasu resolutu, nepriimindu propositiunile Prussiei.

Scirea despre planurile Russiei fatia cu Poloni'a, atinsa mai pe largu in nr. nostru precedinte, se sustine, de-si in partea speciala in felurite variatiuni.

In Francia a produsu morte ducelui Morny mare sensatiune; elu este alu treilea amicu si increditu deaprobe alu imperatului, de care se lipsesce acest'a in restimpu scurtu. Loculu ducelui Morny de presiedinte alu camerei legislative se crede ca se va supplini prin d. Vuitry.

Dupa scirile din Messicu lucrurile de acolo mergu bine: trupele imperatesci batu pre revolutiunarii, negotiulu se radica, strainii alérga cu gramad'a spre a se asedia in Messicu, indigenii grabescu a se supune imperatului Maximilianu de buna voia; numai un'a nu o potemu pricepe: cum pelanga toate acestea regimulu francescu se grabesce a mai tramite la Messicu 10,000 feciori.

Itali'a laboréza la calamitatiile sele finantiale, astfelu incatu „Opinione“, foia oficioasa, se vede silita a jurá pre Italianii, cá sa nu mai strige deocamdata pentru eliberarea Venetiei; cáci Itali'a astadi mai multu decandu ori candu astadata are lipsa de de pace spre a se poté consolida inlantru.

Mai nou. Archiduces'a Gisel'a este bolnava reu de aprindere de plumani.

Privitoriu la caus'a bisericésca, aflamu, ca Romani din Banatu au facutu pasii cuveniti, pentru de a recastiga Timisior'a pentru resiedintia episcopésca. —

Nr. 8—1

Publicatiune.

Dupace loteri'a cea mare de bani VIII., menita spre scopuri de comunu folositoare, deplinita la preinalta demandare a Maiestatii Sele c. r. apostolice, a carei tragere a urmatu in 9 Ianuaru 1864., acum e incheiata pe deplinu, Directiunea venituriloru de loteria nu lipsesce a aduce rezultatulu acestei loterii la cunoscintia publica.

Unulu din veniturile acelei'a in summa de 243,406 f. 60 1/2 xr. v. a. fu menitu de Maiestatea Sea c. r. apostolica pe jumetate pentru zidirea unui institutu de smintiti in Tirolu, pentru infiintiarea unui institutu pentru scutirea arestanteloru femeesci desrobite in Veneti'a si eventualminte dupa marimea acestei jumetati pentru spitalulu de prunci la S. Ann'a in Vienn'a si pentru spitalulu de prunci Franciscu Iosifu in Prag'a, ear cealalta jumetate fu menita pentru crearea de stipendie de mana pentru fete serace de oficiari, partide militare si ampoiati militari si pentru infiintiarea de locuri fundatiunale in institutule superioare de crescere si in companiele de scola.

Acestu resultat atatu de favoritoriu alu intreprinderii se potu castigá numai prin viu'a sprijinire din partea filantropiceii populatiuni a imperiului si prin buna vointia eii a contribui spre ajungerea scopuriloru de binefacere intentunate cu atat'a gratia din partea Maiestatii Sele c. r. apostolice; din care cauza Directiunea lottu-lui c. r. se simte indatorata, a esprime prin acest'a in publicu multiamit'a sea pentru acesta participare cu resultatulu bunu.

Dela Directiunea Lottu-lui c. r.,

despartimentulu loteriei statului pentru scopuri de comunu folositoare si de binefacere.

Vienn'a in 22 Februaru 1865.

Fridericu Schrank m. p.

Cons. c. r. alu regimului, antiste alu directiunei.

Burs'a din Vienn'a 6/18 Martiu 1865.	
Metalicele 5%	71 55
Imprumutulu nat. 5%	78 30
Actiile de banca	803
Actiile de creditu	184 20
Argentulu	109 75
Galbinulu	5 28.

Editura si tipariulu tipografiei archidiecesane.